

- 2049 / 1 - 98 / 99

Chambre des représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1998 - 1999 (*)

11 MARS 1999

PROPOSITION DE LOI

modifiant les articles 308 et 309 du Code judiciaire

(Déposée par Monsieur Claude Eerdekens)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES ET MESIEURS,

L'objet de la présente proposition de loi est d'introduire un assouplissement des règles de détachement des magistrats de l'Ordre judiciaire. A l'heure actuelle, tous les magistrats de l'Ordre judiciaire peuvent être autorisés par le Roi à accomplir des missions auprès d'institutions supranationales, internationales ou étrangères (article 308 du Code judiciaire).

En revanche, seuls les magistrats relevant d'un parquet du procureur du Roi, d'un parquet de l'auditeur du travail, d'un parquet militaire ou d'un parquet près une juridiction d'appel, peuvent être détachés au service du Roi ou dans diverses institutions nationales : cabinets ministériels, départements ministériels, commissions, organismes ou offices gouvernementaux (articles 327 et 327bis du Code judiciaire).

On n'aperçoit que très difficilement l'objectif poursuivi par la limitation des possibilités de détachement des magistrats du siège.

(*) Cinquième session de la 49ème législature

- 2049 / 1 - 98 / 99

Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1998 - 1999 (*)

11 MAART 1999

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de artikelen 308 en 309 van het Gerechtelijk Wetboek

(Ingediend door de heer Claude Eerdekens)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de regels inzake detachering van de magistraten van de rechterlijke orde te versoepelen. Thans kunnen alle «magistraten van de rechterlijke orde (...) door de Koning (...) gemachtigd worden om opdrachten te vervullen bij supranationale, internationale of vreemde instellingen.» (artikel 308 van het Gerechtelijk Wetboek).

Daarentegen kunnen alleen de magistraten van een parket van de procureur des Konings, van een parket van de arbeidsauditeur, van een militair parket of van een parket bij een gerecht van hoger beroep worden gedetacheerd in dienst van de Koning of in diverse nationale instellingen : ministeriële kabinetten, ministeriële departementen, regeringscommissies, -instellingen of -diensten (de artikelen 327 en 327bis van het Gerechtelijk Wetboek).

Het is helemaal niet duidelijk wat het doel is van de beperking van de detacheringsmogelijkheden van de rechters.

(*) Vijfde zitting van de 49ste zittingsperiode

Il serait par exemple vain d'invoquer un risque d'atteinte à l'indépendance des magistrats, puisque cette indépendance ne se conçoit que dans l'exercice de la fonction de juger. L'histoire nous enseigne que les magistrats de notre pays sont empreints d'une grande probité et impartialité. L'hypothèse d'un détachement auprès d'une institution nationale ne pourrait en aucun cas avoir pour effet de porter atteinte au principe de la nomination à vie des magistrats.

On ne pourrait non plus déceler un obstacle au détachement dans le fait que le juge pourrait y voir la possibilité d'en retirer des perspectives de carrière au sein de la magistrature ou en dehors de la magistrature. Nombre de juges ont, dans le système actuel, de réelles perspectives de carrière, sans avoir nécessairement exercé antérieurement des fonctions publiques, politiques ou administratives. L'obligation de réussir un concours ou un examen d'accès à la magistrature, d'une part, et l'institution du Conseil supérieur de la Justice, d'autre part, garantissent l'objectivité des nominations et des désignations dans l'Ordre judiciaire et renforcent les garanties constitutionnelles attachées aux fonctions des juges.

La perspective d'une autre «carrière», plus intéressante, ne peut davantage être invoquée, dans la mesure où il n'a jamais été interdit à un magistrat de démissionner volontairement de ses fonctions et d'embrasser d'autres activités professionnelles, privées ou publiques.

Il convient au contraire de créer une certaine mobilité pour l'ensemble de la magistrature en permettant aux magistrats de l'Ordre judiciaire de mettre leur science et leurs compétences de juristes au service d'institutions publiques, autres que le pouvoir judiciaire.

A une époque où le rapprochement de la société civile avec le monde judiciaire est exprimé avec force par nombre de citoyens et est ressenti comme indispensable, il apparaît important de permettre à tous les magistrats, et plus seulement à ceux représentant le ministère public, de s'investir dans des tâches et des fonctions différentes de celles qu'ils exercent habituellement. Cette nouvelle possibilité qui leur serait ainsi offerte leur permettrait aussi de prendre la mesure des difficultés de la gestion publique et des problèmes matériels et humains auxquels sont confrontés de trop nombreux citoyens. Cette faculté de découvrir d'autres contextes de travail et des méthodes de travail différentes de celles qui sont inhérentes et spécifiques au fonctionnement des cours et tribunaux, est susceptible de constituer un élément attractif dans le choix de la carrière des jeunes, futurs magistrats, et un facteur de motivation important pour les juges installés dans leur carrière. Elle

Het zou bijvoorbeeld ongegrond zijn zich te beroepen op een risico voor de onafhankelijkheid van de magistraten aangezien die uitsluitend geldt bij de uitoefening van de rechtsprekende functie. Uit de geschiedenis blijkt dat de magistraten in ons land getuigen van een grote eerlijkheid en onpartijdigheid. De mogelijkheid van een detachering bij een nationale instelling zou in geen geval met zich mogen brengen dat afbreuk wordt gedaan aan het principe dat de magistraten voor het leven worden benoemd.

Evenmin zou als beletsel voor de detachering kunnen worden aangevoerd dat de rechter daarin de mogelijkheid zou kunnen zien om er loopbaanperspectieven uit te halen binnen of buiten de magistratuur. Tal van rechters hebben in de huidige regeling echte loopbaanvooruitzichten zonder daartoe voordien openbare, politieke of administratieve ambten te hebben uitgeoefend. De verplichting om te slagen voor een (vergelijkend) examen om toegang te hebben tot de magistratuur, alsmede de oprichting van de Hoge Raad voor de Justitie waarborgen de objectiviteit van de benoemingen en aanstellingen in de rechterlijke orde en versterken de waarborgen die de Grondwet verbindt aan de ambtsuitoefening van de rechters.

Het vooruitzicht van een andere, interessantere «loopbaan» kan evenmin worden ingeroepen, aangezien het een magistraat nooit verboden is geweest vrijwillig ontslag te nemen en zich aan andere beroepswerkzaamheden te wijden, in de openbare of de privé-sector.

Er moet daarentegen worden gezorgd voor een bepaalde mobiliteit voor de hele magistratuur door de magistraten van de rechterlijke orde toe te staan hun kennis en hun bekwaamheden als jurist ter beschikking te stellen van andere openbare instellingen dan de rechterlijke macht.

Nu een toenadering tussen de burgermaatschappij en de gerechtelijke wereld door tal van burgers krachtig wordt bepleit en als onontbeerlijk wordt ervaren, blijkt het van belang te zijn aan alle magistraten, en niet meer alleen aan degenen die het openbaar ministerie vertegenwoordigen, de mogelijkheid te bieden zich toe te leggen op andere taken en ambten dan die welke ze doorgaans vervullen. Dankzij die nieuwe mogelijkheid die hun aldus wordt geboden zouden zij ook inzicht kunnen krijgen in de moeilijkheden van het 's lands bestuur en in de materiële en menselijke problemen waarmee tal van burgers te kampen hebben. Die mogelijkheid om andere arbeidsomstandigheden te ontdekken alsook werkmethodes die verschillen van die welke eigen zijn aan de werking van de hoven en rechtbanken, kan een aantrekkelijk gegeven zijn in de loopbaankeuze van de jongeren, toekomstige magistraten, en aanzienlijk bijdragen tot de motivering van de rechters wier loop-

est incontestablement génératrice d'ouverture et de renouvellement.

Par ailleurs, on n'ignore pas les difficultés que connaissent actuellement certains parquets, qui manquent de magistrats. Il en résulte que des détachements, virtuellement possibles, ne sont plus concrètement envisageables, à peine d'engorger définitivement le ministère public.

La proposition s'inspire du statut de la magistrature applicable en France et des règles applicables au Conseil d'État de Belgique.

En France, l'article 12 de l'ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature dispose que «Aucun magistrat ne peut être affecté à un cabinet ministériel ni être placé en position de détachement s'il n'a accompli quatre années de services effectifs dans le corps judiciaire depuis son entrée dans la magistrature».

En Belgique, l'article 111 des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, dispose que «Les titulaires d'une fonction au Conseil d'État peuvent de leur consentement et moyennant l'avis prévu à l'article 107, alinéa 3, être chargés temporairement par le Roi d'accomplir des missions ou d'exercer des fonctions auprès d'institutions nationales». Ils peuvent être détachés à cet effet, pendant au maximum six périodes d'un an.

Le législateur permet ainsi aux conseillers d'État, aux auditeurs et aux référendaires d'être détachés de leurs fonctions pendant une ou plusieurs périodes dont la durée totale ne peut excéder six années, et de reprendre ces fonctions au terme de ce ou ces détachement(s).

Il est dès lors proposé de modifier le chapitre IV, comprenant les articles 308 et 309, de la deuxième partie, Livre II, Titre Ier, du Code judiciaire.

baan reeds gevorderd is. Ze zorgt ongetwijfeld voor openheid en vernieuwing.

Anderzijds worden de moeilijkheden waarmee sommige parketten als gevolg van een tekort aan magistraten te kampen hebben niet over het hoofd gezien. Daaruit vloeit voort dat detacheringen die theoretisch mogelijk zijn niet meer concreet kunnen worden overwogen, op gevaar af de werking van het openbaar ministerie definitief te belemmeren.

Het statuut van de magistratuur dat van toepassing is in Frankrijk en de regels die gelden voor de Belgische Raad van State hebben model gestaan voor het voorstel.

In Frankrijk bepaalt artikel 12 van de ordonnantie nr. 58-1270 van 22 december 1958 houdende organieke wet betreffende het statuut van de magistratuur het volgende : «Aucun magistrat ne peut être affecté à un cabinet ministériel ni être placé en position de détachement s'il n'a accompli quatre années de services effectifs dans le corps judiciaire depuis son entrée dans la magistrature.».

In België bepaalt artikel 111 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, dat «De ambtsdragers bij de Raad van State (...) met hun instemming en op het advies als bedoeld in artikel 107, derde lid, door de Koning tijdelijk belast [kunnen] worden met het vervullen van een opdracht of het uitoefenen van een ambt bij een nationale instelling.» Zij kunnen daartoe worden gedetacheerd gedurende ten hoogste zes periodes van één jaar.

De wetgever staat de staatsraden, de auditeurs en de referendarissen aldus toe dat ze uit hun ambt worden gedetacheerd gedurende een of meer periodes waarvan de totale duur niet meer dan zes jaar mag bedragen en na afloop van die detachering(en) dat ambt te hervatten.

Daarom wordt een wijziging voorgesteld van hoofdstuk IV van het tweede deel, boek II, titel I, van het Gerechtelijk Wetboek, waarin de artikelen 308 en 309 zijn vervat.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

L'intitulé du Chapitre IV de la deuxième partie, Livre II, Titre Ier du Code judiciaire est remplacé par l'intitulé suivant:

«Chapitre IV — Des magistrats autorisés à accomplir des missions ou à exercer des fonctions auprès d'institutions nationales ou auprès d'institutions supranationales, internationales ou étrangères».

Art. 3

Dans l'article 308 du même Code, dont les alinéas 1er à 4 et l'alinéa 5 forment respectivement les paragraphes 2 et 3, il est inséré un § 1er, rédigé comme suit :

«§ 1er. — Les magistrats de l'Ordre judiciaire peuvent, de leur consentement et sur l'avis du chef de corps ou du magistrat dont ils dépendent hiérarchiquement, être autorisés par le Roi, à accomplir des missions ou à exercer des fonctions auprès d'institutions nationales.

Au cas où les tâches qui leur sont dévolues ne leur permettent plus de s'acquitter de leurs fonctions dans l'Ordre judiciaire, ces magistrats sont mis en congé pour mission.

Le congé pour mission ne peut excéder un an. Ce terme peut toutefois être prorogé pour des périodes d'un an au plus, sans que la durée totale du congé puisse excéder six ans. Si, à l'expiration du congé, l'intéressé n'a pas repris ses fonctions dans l'Ordre judiciaire, il est réputé démissionnaire.

Le magistrat en congé pour mission conserve sa place sur la liste de rang. La période de congé pour mission est considérée comme une période de service effectif.

Pendant la durée du congé, il continue à percevoir le traitement attaché à ses fonctions dans l'Ordre judiciaire. Aucune rétribution ne peut lui être accordée, ni aucune indemnité en dehors de celles qui couvrent des charges réelles inhérentes aux missions ou

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Het opschrift van hoofdstuk IV van het tweede deel, boek II, titel I, van het Gerechtelijk Wetboek, wordt vervangen door het volgende opschrift:

«Hoofdstuk IV — Magistraten gemachtigd om opdrachten te vervullen of een ambt uit te oefenen bij nationale instellingen, dan wel bij supranationale, internationale of buitenlandse instellingen».

Art. 3

In artikel 308 van hetzelfde Wetboek, waarvan het eerste tot het vierde lid en het vijfde lid respectievelijk §2 en §3 vormen, wordt een §1 ingevoegd, luidend als volgt:

«§1. — De magistraten van de rechterlijke orde kunnen, zo zij daarmee instemmen en op advies van de korpschef of de magistraat van wie zij hiërarchisch afhangen, door de Koning worden gemachtigd om opdrachten te vervullen of ambten uit te oefenen bij nationale instellingen.

Indien zij als gevolg van de hun opgedragen taken hun ambt bij de rechterlijke orde niet langer kunnen vervullen, worden die magistraten op verlof gesteld wegens opdracht.

Het verlof wegens opdracht mag niet langer duren dan één jaar. Die termijn kan evenwel met telkens ten hoogste één jaar worden verlengd, zonder dat de totale duur van het verlof zes jaar mag overschrijden. Zo de betrokkene zijn ambt in de rechterlijke orde na het verstrijken van het verlof niet opnieuw heeft opgenomen, wordt hij geacht ontslagnemend te zijn.

De magistraat met verlof wegens opdracht behoudt zijn plaats op de ranglijst. De duur van het verlof wegens opdracht wordt in aanmerking genomen voor zijn effectief aantal dienstjaren.

Tijdens de duur van het verlof ontvangt hij voort de wedde verbonden aan zijn ambt in de rechterlijke orde. Hij mag geen andere uitkeringen, noch vergoedingen ontvangen dan die welke de reële lasten dekken die met de hem toevertrouwde opdrachten of

aux fonctions confiées et celles qui sont fixées par le Roi dans chaque cas particulier.».

Art. 4

Dans l'article 309 du même Code, les mots «à accepter des fonctions publiques» sont remplacés par les mots «à accomplir des missions ou à exercer des fonctions auprès d'institutions nationales ou».

19 janvier 1999

C. EERDEKENS

ambten gepaard gaan, alsook die welke door de Koning voor elk geval afzonderlijk worden vastgelegd.».

Art. 4

In artikel 309 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «het aanvaarden van een openbaar ambt» vervangen door de woorden «het vervullen van opdrachten of het uitoefenen van ambten bij een nationale instelling, dan wel».

19 januari 1999